

Geliş Tarihi / Received Date
07.02.2023

Kabul Tarihi / Accepted Date
27.03.2023

Amasya Şeyhler (Şıhlar) Köyü Eski Ahşap Cami ve Süslemeleri

The Old Wooden Mosque and Decorations of the Village of Şeyhler (Şıhlar) in Amasya

Doğan KOŞAN¹

Öz

Şeyhler Cami, Amasya'nın Göynücek ilçesine bağlı Şeyhler (Şıhlar) köyünde bulunmaktadır. Köy meydanında, çevresi açık alan içerisinde yer almaktadır. Kitabesi olmadığı için yapım tarihi bilinmemektedir. Amasya Akyazı Köyü eski cami (1890) ile benzerliklerinden dolayı, iki caminin yakın tarihlerde yapıldığı düşünülmektedir. Caminin kuruluşu kırsal mimaride çok kullanılan imece usulüne dayanmaktadır. Malzemeler en yakından temin edilmiştir. Plan ve teknik özellikler de alışkanlıkların tekrarıdır. Başta ağaç olmak üzere yöresel malzeme ve teknik olanaklar ile inşa edilmiştir. Cami beden duvarları mahfile kadar yığma taş duvar, mahfilden sonra hımsız tekniğindedir. Son cemaat yeri ile harimi ağaç direkler taşımaktadır. Her ne kadar köy camisi olsa da, detay işçilikleri ve ender tasarımları ile dikkat çekicidir. Son cemaat yeri, minare, harim ve tavanda usta ellerden çıkmış ince işçilikli ahşap detaylar gözer çarpar. Camiyi Türk cami mimarisi içerisinde ender kılan, harimi dört yönden çevreleyen açık kemerli mahfil katıdır. Benzeri sadece Amasya'da Akyazı Köyü Cami'sinde vardır. Camide malzeme ve teknik açıdan yöreye özgü olanaklar kullanılmış olsa da, süslemeler Anadolu'da geç dönemin yaygın özelliklerini yansıtmaktadır. Son cemaat yerindeki süs kemerleri ise, camilerde benzeri olmayan geleneksel evlerin balkon kemerlerinden transfer edilmiştir. Cami, özgün durumunu çok az değişiklik ile 1984 yılına kadar korumuştur. Bu tarihten itibaren köyde başka cami yapılıncı bakımsız kalmıştır. Son yıllarda (2019-2020) caminin iç mekânındaki ahşap malzemeler vandal saldırılar sonucu tahribata uğramıştır. Bu makalenin amacı da caminin özgün durumunun ortaya konulması, eksik kısımların tamamlanmasıdır. Böylece olası bir restorasyon sürecinde caminin tarihi değerinin korunmasına yardımcı olacak bilgiler ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Ahşap, köy, cami, mahfil, şeyhler.

Abstract

The mosque is located in Şeyhler village of Göynücek district. It is located in an open area around the village square. Its date of construction is unknown as it does not have an inscription. Due to their similarities with the

¹ Öğr. Gör. Dr., Hitit Üniversitesi İskilip Meslek Yüksekokulu, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, Çorum/TÜRKİYE, E-mail: dogankosan@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1506-7246

old mosque (1890) in Akyazı Village, Amasya it can be said that two mosques were built recently. The establishment of the mosque is based on the collective work method, which is widely used in rural architecture. The materials are most closely procured. Plan and technical features are also repetitions of habits. It was built with local materials, especially wood and with technical possibilities. The main walls of the mosque are masonry stone walls up to the mahfil, and after the mahfil, they are in the technique of half-timbered. The narthex and its sanctuary carry wooden poles. Although it is a village mosque, it is still remarkable with its detailed workmanship and rare designs. The narthex, the minaret, the sanctuary and the ceiling are distinguished by finely crafted wooden details. Especially in the sanctuary section, the transitions between the spaces were planned very aesthetically. What makes the mosque rare in Turkish mosque architecture is the open arched mahfil floor surrounding the sanctuary from four directions. Suchlike only exists in Akyazı Village Mosque in Amasya. Although local facilities in terms of materials and techniques were used in mosque, the decorations reflect the common features of the late period in Anatolia. The ornamental arches in the narthex were transferred from the balcony arches of traditional houses, which are unique in mosques. The mosque preserved its original state until 1984 with few interventions. Since this date, as another mosque was built in the village, it remained neglected. In recent years (2019-2020), the wooden materials in the interior of the mosque have been damaged by vandal attacks. The aim of this article is to reveal the original situation of the mosque and to complete the missing parts. Thus, it is to reveal information that will help preserve the historical value of the mosque in a possible restoration process.

Keywords: Tree, village, mosque, mahfil, sheikhs.

Giriş

Şeyhler Köyü, Amasya ili Göynücek ilçesine bağlıdır. Göynücek, Amasya'nın güneyinde olup dört ilin (Tokat, Çorum, Amasya, Yozgat) kesişme noktasındadır. Amasya-Çorum karayolu üzerinde bulunan köy, Amasya il merkezinin 43 km güneybatısında, Göynücek ilçe merkezinin 8 km kuzeydoğusundadır. Çekerek Irmağı vadisinde düz bir arazi üzerine kuruludur (Taştan, 2019: 28).

Köyde, eski cami dışında ev, ahır, samanlık, ambar gibi yapıların bulunması, köyün çok eskilere dayanan tarihi bir geçmişi olduğunu düşündürmektedir. Köyün adı 19. yüzyıldaki temettuat defterlerinde Mecitözü Kazası'nın Veray Nahiyesi²ne bağlı Şeyhler olarak geçmektedir. 1831 yılındaki ilk nüfus sayımına göre, köye kayıtlı 22 hane 50 kişi vardır (Genç, 2020). 1885 yılında 322 olan köy nüfusu, son yıllarda şehirlere yapılan göçlerle 2021 yılında 79 kişiye kadar düşmüştür (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021)

Şeyhler Köyü eski camisinin kitabesi bulunmadığı için yapım tarihi bilinmemektedir. Belgeye dayanmamakla birlikte bazı kaynaklarda yapım tarihi 1924 olarak belirtilmiştir (Korkmaz, 2016;126). Köyde yaşayanların büyüklerinden duydukları dikkate alınırca, 20. yüzyıl başında yapılmış olması muhtemeldir (M. Demir, kişisel görüşme, 02.06.2022). Amasya/Merkez Akyazı Köyü Cami (1890) mihrap çevresini tüm yönde dolanan mahfil katı ve tavan göbeğinin aynı ustanın elinden çıkmış kadar Şeyhler Cami ile benzer olduğu söylenebilir (Tablo 2). Bu benzerliklerden dolayı 1890-1900 arası bir tarihte yapılmış olması kuvvetli ihtimaldir.

² Şu anda Gediksaray ismiyle Göynücek İlçesi'ne bağlı bir köy

Cami, üç farklı dönemde değişiklik geçirerek günümüze ulaşmıştır. Özgün durumuna ilk müdahale 1950'li yıllarda çatısında ve minaresinde yapılan bazı değişikliklerdir. Bu onarımlar sırasında caminin çatısı aktarılmış alaturka kiremit yerine marsilya kiremit ile kapatılmıştır. Yine aynı tarihte minarenin şerefe zemininden harime su damladığı için şerefe zeminine beton atılmıştır. Ağaç minarenin üzeri teneke (muhtes) ile kapatılmıştır (M. Demir, kişisel görüşme, 02.06.2022, D. Aktaş, kişisel görüşme 14.036.2020)

Camiye yapılan ikinci müdahale 1984 yılında iç ve dış duvarlarına yapılan kalem işi süslemelerdir. Mihrap üzerindeki ayetin kenarında, kalem işlerinin sanatçısı olarak “Mehmed” adlı birinin adı ile “1400” (Miladi 1984) yılı yazılıdır. Köyde 1984 yılında yeni bir cami yapılması ile eski cami ibadete kapatılmış, depo olarak kullanılmıştır. Aynı yıl (1984) köyün yeni camisinin süslemelerini yapan sanatçı aynı zamanda eski caminin de süslemelerini yapmıştır. Her iki caminin de harim giriş kapısı üzerindeki ‘besmele’ yazılı hat aynı ustanın elinden çıktığı belirgindir (Tablo 2). Buradan yola çıkılarak 1984 yılında yeni caminin süslemelerini yapan hattatın aynı zamanda eski camiye de süsleme yaptığı anlaşılmaktadır (A. Demir, kişisel görüşme, 02.06.2020).

Cami ibadete kapatılınca 1989 yılında bahçesine (kuzey doğu köşe) imam evi (lojman) yapılmıştır. Bununla birlikte eski caminin son cemaat yerindeki korkuluklar ve sedirler kaldırılmış, zeminine de beton atılarak otopark olarak kullanılmıştır (Z. Aktaş, kişisel görüşme, 02.06.2020). Caminin özgün bahçe duvarı da lojman yapıldıktan sonra yıkılmış yerine tuğla duvar yapılmıştır (S. Sağiroğlu, kişisel görüşme, 14.02.2020). Camide sonradan yapılan (muhtes) lojman ve tuğla bahçe duvarı Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından 11.06.2020 gün ve 6980 sayılı karar neticesinde izinsiz yapıldığı tespit edilip yıktırılmıştır.

Cami, en büyük tahribatı 2019-2020 yılları arasında görmüştür. Özellikle taşıyıcı direk, korkuluk, merdiven, minber, vaaz kürsüsü gibi ahşap elemanları köyün gençleri tarafından vandallıkla yakılarak yok edilmiştir. Maalesef bu mekân elemanları günümüzde mevcut değildir. Değerlendirme bölümünde eski fotoğraflarından ve cami ile ilgili hazırlanmış yayınlardan yola çıkılarak caminin özgün durumu ile ilgili tespitler yapılmıştır.

Cami ile ilgili daha önce kapsamlı bir çalışma yapılmamıştır. Fakat yayınlanmış bazı çalışmaların içerisinde cami ile ilgili bilgiler mevcuttur. Bu çalışmalardan birisi Neslihan Korkmaz (2016) tarafından hazırlanan “Amasya Camilerinde Ahşap Bindirme Tavan” isimli doktora tez çalışmasıdır. Bu çalışmada caminin kısa anlatımı dışında ahşap tavan detayları üzerine durulmuştur. Cami ile ilgili ayrıntılı fotoğraflar da yayınlanmıştır. Şeyhler Köyü Cami ile ilgili diğer akademik çalışma Fazilet Koçyiğit (2019) tarafından MANAS dergisinde yayınlanan “Amasya’da Ahşap Tavanlı İki Cami Örneği: Şeyhler ve Kızılkışlacık Köyü Camileri” isimli makalesidir. Bu çalışmada Amasya’nın Kızılkışlacık Köyü Cami ile Şeyhler Köyü Cami ahşap tavanları incelenerek birbirleri ile karşılaştırılmıştır (Koçyiğit, 2019). Bu iki çalışmada yayınlanan fotoğraflar camide yapılan büyük tahribattan önceki durumunu göstermesi açısından önemlidir. Aynı zamanda olası restorasyon öncesi caminin özgün durumunu tespit edebilmek için fayda sağlayacaktır.

Bu çalışmada Şeyhler Köyü Cami'nin mimari özelliklerinin yanında, başta çevre iller olmak üzere Anadolu'nun farklı bölgelerdeki ahşap cami gelenekleri ile karşılaştırılarak benzerlikler ve farklılıklar üzerinde durulmuştur. Ayrıca camide son yıllarda yapılan tahribata karşı özgün durumunun belirlenmesi, özgün olmayan eklerinden arındırılması için koruma önerileri sıralanmıştır.

Mimari Tanım

Şeyhler Köyü Cami, köy meydanında (127 ada 39 (eski 863) parsel) nispeten düz bir arazi üzerine konumlanır. Bulunduğu arazinin kuzeyden güneye doğru alçalan hafif bir eğimi vardır. Batı cephesi yola bitişiktir. Diğer cepheler bahçe içerisindedir. Fakat bahçeyi çevreleyen bir duvar yoktur.

Cami, dikdörtgen planlı ve ağaç minarelidir. Açık direkli son cemaat yeri ve kareye yakın harim bölümünden oluşur. Ayrıca harimi dört tarafından çevreleyen mahfil katı bulunmaktadır. Cami tüm mekânı kapatan geniş saçaklı, dört yüzeyle çatı ile örtülüdür (**Görsel 1**).

Caminin beden duvarları mahfil katı zeminine kadar yığma taştır. Mahfil tabanından çatıya kadar kullanılan sistem hıms (ağaç çatki+kerpiç dolgu), son cemaat yeri ve mahfil kemerlerinde bağdadidir. Duvarlar içten ve dıştan önce saman katkılı çamur, sonra da yöreye özgü kendir katkılı kireç harcı ile sıvalıdır. İki cephe üzerine (batı ve güney) sonradan çimento sıva (muhtes) eklenmiştir (**Görsel 2**).

Caminin doğu, güney ve batı cephesinde harimi aydınlatan iki sıra halinde ikişer adet pencere yer almaktadır. Son cemaat yerinde üst kat pencereleri yoktur. Alt kat pencereleri kalın kâgir duvar içerisindedir. Üst kat pencerelere göre daha büyüktür. Alt kat pencereler ile üst kat pencereler cephe üzerinde simetrik değildir. İki katta da pencere açıklığı ahşap hatlıdır. Üst katlardaki pencerelerde ahşap malzeme ile yarım yuvarlak kemer formudur (**Görsel 4**). Bu form işlevsellikten ziyade estetik amaçlıdır. Pencereler, düşey sürgülü tek kanattan oluşur. Kanat ve korkuluklarının bir kısmı özgün şekilde durmaktadır. Demir korkuluklarda geçme ve çivileme yöntemi ile yapılmış geleneksel örneklerdir. Pencere kasa ve kanatları caminin ilk yapıldığı dönemden kalmadır. Fakat bakımsızlıktan zarar görmüş durumdadır.

Caminin son cemaat yerine bahçe içerisinden üç basamaklı taş merdivenle çıkılmaktadır. Zemin seviyesi yükseldiği için merdivenlerin ilk basamağı toprak altında kalmıştır. Son cemaat yeri üç yönden açıktır. Üst örtü, kare kesitli dört ağaç direk taşınmaktadır. Direkler arasındaki kemerler bağdadi tekniğinde olup üzeri kendir katkılı kireç sıva ile sıvalıdır. Kemerler işlevsellikten çok süs amaçlıdır (**Görsel 3**). Son cemaat yerini örten çatı, alttan düz ahşap kaplamadır. Ahşapların arasındaki birleşim yerleri ince çiteler ile geçilmiştir.

Caminin minaresi dıştan silindirik gövdeli, tek şerefelidir. Minare tabanı harimin içerisinde kuzey batı köşesine konumlanmaktadır. Çam ağacının özünden yapılmış sekizgen kesitli ana direk tarafından taşınmaktadır. Orta direk cami temelinde bulunan ortası delik, büyük bir kaya içerisine geçmektedir. Bu taş soku denilmektedir (M. Demir, kişisel görüşme, 02.06.2022). Minareyi taşıyan orta direk, mahfil katından itibaren basamaklarla çatıdan yukarıya doğru yükselmektedir. Mahfilden itibaren spiral şeklinde basamaklar orta direğin etrafını dolanmaktadır. Merdiven basamaklarını ortada direk, dıştan ise tahtalar destekler. Minarenin çatı üstünde kalan gövde ve külah bölümü aleme kadar teneke

ile kaplı ve metal bilezikler ile sabitlidir. Minare şerefe korkulukları mevcut değildir. Minare sonradan yapılan metal kaplama dışında tamamen ahşap malzemeden yapılmıştır (**Görsel 6,9**).

Caminin içerisine yuvarlak kemerli, çift kanatlı kapıdan girilmektedir (**Görsel 5**). Harim kareye yakın bir plana sahiptir. Minber, vaaz kürsüsü, mahfile çıkan merdivenler ve mahfili taşıyan direkler ve korkuluklarının bir kısmı mevcut değildir. Duvardaki izlerden anlaşılacağı üzere giriş kapısının solunda bulunan merdivenle mahfile çıkılmaktadır. Mahfil asma kat şeklinde harimi dört cepheden çevrelemektedir. Harimin kuzeyinde bulunan galeri geniş (186 cm), diğer galerilerin genişliği (doğu 82, batı 82, güney 55 cm) oldukça dardır. Zemin katın doğu, batı ve güneyindeki 75 santimetrelilik kalın duvarları üst katta incelemek 20 santimetreye düşmektedir. Üst katta kalan 55 santimetrelilik alan mahfilin güney (mihrap) galerisinin tabanını oluşturmaktadır. Batı ve doğu galerileri ise bu tabandan harime doğru 30 santimetre uzanmaktadır. Mahfil dört köşeden iki katlı şekilde, altı kare üstü daire kesitli direklerle tabanından tavana sabitlenmektedir. Bu direklerden 4'ü günümüze kalabilmiştir. Taşıyıcı direkler, bağdadi tekniği ile yapılmış yastıklarla, 'Bursa Kemerli' formunda birbirlerine bağlanmıştır. Mahfil tornada çekilmiş lokma korkuluklar ile çevrilidir. Mahfildeki ahşap direk, yastık ve korkulukların büyük bir kısmı mevcut değildir (**Görsel 7,8**).

Caminin eski fotoğraflarından yola çıkılarak özgün durumu ile ilgili daha ayrıntılı bilgiler tespit etmek mümkündür (**Görsel 16,17,18,19,20**). Eski fotoğraflara bakarak minberinin ahşaptan çakma tekniği ile yapıldığı anlaşılmaktadır. Minberin kapı tacı kemerli olup köşelerdeki direklerin üst bölümü burgulu şekilde sonlandırılmıştır. Aynı zamanda kemerin iki yanında daire içerisinde delik işi altı kollu yıldız motiflidir. Minber yan aynalığında büyük boyutlu baklava dilimleri içerisine işlenmiş gül motifi vardır (**Görsel 16,17**). Minber köşkü kare planlıdır. Köşkün altında kemerli bir geçiş sağlanmaktadır. Bu kemerlerdeki süslemeler minberin kapı tacı ile benzer şekildedir. Köşkün üzerine ahşaptan konik külah oturur. Külah yan yana getirilen ahşap parçalarının metal bilezikle tutturulması ile oluşmaktadır. Hem teknik hem de malzeme olarak külah minberle uyumsuz gözükmektedir. Önceki onarımlarda minareden sökülüp buraya konulmuş olabilir. Son olarak külahın üzeri ay yıldız biçimli bakır âlem ile sonlanmaktadır. Minber süslemeleri harim kapısı ile biçim ve teknik olarak benzerlik göstermektedir (**Görsel 17**). Yine eski fotoğraflardan yola çıkılarak mihrabın doğusunda dikdörtgen tabanlı vaaz kürsüsü olduğu anlaşılmaktadır (**Görsel 16**).

Harim tavanı kare planlı iki kat bindirmelidir. Tekne tavan çatı arasına doğru girinti yapmaktadır. Çıtalarla yapılmış tavan göbeği zengin bir işçilik göstermektedir. Tavandan mahfile üç kademe inen testere dişli ahşap çerçeve ile mekânsal bütünlük sağlanmaktadır. Harimde, zeminden tavana doğru kademeli geçiş sağlanarak iç mekânda hoş bir kompozisyon oluşturmaktadır.

Caminin tüm ahşap malzemesinde olduğu gibi tavan da boyalıdır. Tavan göbeğindeki boyalar özgündür. Diğer ahşap kısımdaki boyalar ise sonradan (muhdes) eklenmiştir. Cami duvarlarında sıva üzerinde iki kat (yeşil ve beyaz) boya vardır. Caminin değerlendirme bölümünde zarar gören ahşap kısımları ile ilgili eski, fotoğraf ve yayınlardan önceki durumu ile ilgili tespitler yapılmıştır.

Süsleme

Şeyhler Köyü eski cami zengin süslemelere sahiptir. Cami inşa edilirken kullanılan malzeme ve teknik detaylarda ince işçilik gözlemlenmektedir. Özellikle iç mekânda her bir mekân elemanının birbirleri ile uyumu, işlevsel ve estetik bütünlük içerisinde. Ahşap süslemeler, caminin iç ve dış mekânlarında en dikkat çekici unsurlardır. Cephe üzerinde son cemaat yerinde kemer ve ayaklarda, çatı saçakları ve minare şerefe korkuluğunda; iç mekânda ise kapı, tavan, minber, direk ve korkuluklarda ahşap süslemeler vardır. Kalem işi süslemeler; son cemaat yerinde duvar yüzeyinde, harimde mihrap alınlığı ve pencere çevresinde, son olarak da harimin güney, doğu ve batı duvar yüzeylerinde bulunmaktadır. Taş süslemeler ise kapı kemeri ve mihrap alınlığındadır. Cami, bitkisel ve geometrik motiflerle birlikte hat sanatının örnekleri ile donatılmıştır.

Son cemaat yerinde, yatık dikdörtgen pano içerisinde Arap harfleri ile “Bismillahirrahmanirrahim” yazısı bulunmaktadır. Yazının çevresindeki kuşaklarda baskı tekniği ile yapılmış şekiller vardır. Bu şekiller dal, yaprak ve çiçek motifinden oluşan bir kompozisyonu anımsatmaktadır (**Görsel 6**).

İç mekândaki kalem işi süslemelerin tamamı duvar yüzeyinde, boya üzerine yapılmıştır. Pencere kenarlarında bitkisel kompozisyonları, diğer duvar yüzeyine bulunanlar ise hat sanatının güzel örneklerini oluşturmaktadır. Mihrabın üzerinde siyah boyayla dikdörtgen çerçeve içinde Bakara Sûresi'nin 149. ayetinden bir kısım ‘fevelli vecheke şatra'l-mescidi'l-harâm³ yazılıdır. Aynı zamanda hattın sonunda yapan usta ve yapım tarihini gösteren ‘Mehmed 1400’ yazısı vardır (**Görsel 10**).

Harimin batı duvarında, kalın siyah kartuş içerisinde sarı fon üzerine, siyah ve yeşil renk ile sağdan sola sırayla Hasan Radiyallahu anh, Osman Radiyallahu anh, Ebubekir Radiyallahu anh yazılıdır. Mihrap duvarının ikinci katında sağ ve sol kenarda ‘La İlahe İllallah’ ‘Muhammeden Resulullah’ yazısı, orta bölümde ise Allah Celle Celâluhû, Muhammed Aleyhi's-Selam yazılıdır (**Görsel 11**). Harimin doğusunda mahfil katında sağdan sola doğru batı duvarına benzer şekilde Ömerü'l-Faruk Radiyallahu anh, Ali Radiyallahu anh, Hüseyin Radiyallahu anh yazısı bulunmaktadır (**Görsel 12**).

Diğer boyamalar harimin alt katında, pencere çevresindedir. Sarı çerçeve içerisine yerleştirilmiş motifler, mihrap duvarı üzerinde kırmızı fon üzerine beyaz ve mavi renk, diğer duvarlarda ise sarı çerçeve içerisinde mavi fon üzerine beyaz ve kırmızı renklerle boyanmıştır. Motifler her pencerede aynıdır. Simertik şekilde dolanan dal, yaprak ve çiçek düzeninden oluşmaktadır. Ayrıca pencere altı duvarlarında sıva üzerine boya ile tuğla görünümü verilmiştir (**Görsel 10**).

Ahşap süslemeler cephe üzerinde son cemaat yerinde bulunmaktadır. Son cemaat yerini taşıyan ahşap direklerin arasındaki süs kemerleri dört ve beş boğumlu aşağıya doğru küçülen damlalık motifi ile sonlandırılmıştır. Aynı motif ağaç direklerin üzerine de yerleştirilmiştir (**Görsel 4**). Caminin çift kanatlı ahşap kapısının her bir kanadında üçer kayıt yer almaktadır. Kayıtlar gül ve çevresinde baklava dilimi şeklinde süslenmiştir (**Görsel 5**).

³ Tercümesi: “yüzünü mescid-i harama çevir”

Caminin iç mekânı tamamen ahşap işçiliklidir. Fakat büyük bir tahribatla ahşap kısımlar zarar görmüştür. Mahfil taşıyan ahşap direkler zeminden tavana kadar iki kat şeklinde devam etmektedir. Direkler arası yastık ve süs kemerleri ile harimin tamamını dolanan revaklı bir düzenleme yapılmıştır. Kademeli yükselen ahşap detaylar tekne tavan ile sonlanmaktadır. Tavan göbeği harimin orta kısmını kaplayacak kadar büyüktür.

Harim tavan süslemesi çıtalarla oluşturulmuş ve üzeri pastel tonlarda sarı, kırmızı, yeşil, turuncu, krem, kahve renklerle boyanmıştır. Göbeğin ortasında altı yapraklı çiçek motifini çevreleyen damla motifleri bulunmaktadır. Göbekten çıkan ışımsal kollar dıştan dalgalı daire ile çevrilidir. Böylece güneş motifi oluşturulmuştur. Daireden kare forma geçiş kenarlarda bulunan üçgenler ile sağlanmaktadır. Üçgenlerin içerisinde ay-yıldız motifi işlenmiştir. Tavan göbeğini dıştan iki kademe dönen testere dişli tahta çerçeveler, göbeğin harimin en önemli mekânı olduğunu vurgulamaktadır (**Görsel 13**).

Taş süslemeler harim giriş kapı ve mihrap alınlığındaki kemer üzerinde bulunmaktadır. Oyma tekniği ile yapılmıştır. Harim kapısının kemerine gülbezeler işlenmiştir. Ayrıca kapı kemer ve çevresi ince silmelerle daha estetik hale getirilmiştir. Harim giriş kapısı ile mihrap alınlığındaki taş oyma süslemeler aynı ustanın elinden çıktığını belli edecek şekilde benzerdir. Mihrap alınlığında taş oyma işçiliği daha detaylıdır. Alınlıkta bulunan gülbezelerin çevresi zencerek motifi ile geçilmiştir. Mihrap alınlık taşı üstten 'S' kıvrımlıdır ve kıvrımlar içerisine oyma tekniği ile gül motifi işlenmiştir. Ayrıca alınlık ve çevresine bulunan düz ve kıvrımlı silmelerle mihraba hareket kazandırılmıştır. Mihrap alınlığının üzeri sonradan alçı ile kapatılınca kemerin bir kısmı sıva altında kalmıştır.

Değerlendirme

Anadolu'da başkentte ve büyük şehirlerde hâkim olan mimari anlayışın etkileri zamanla daha küçük şehirlere hatta köylere ulaşmış, mimari tasarım ve uygulamalarını etkilemiştir. Diğer taraftan kırsal mimari, geleneklerine bağlı şekilde kendine has özelliklerini de uzun süre sürdürmüştür. Cami, ev, okul gibi farklı tür yapılarda, kolay elde ettiği malzeme ve teknik olanakları uygulamıştır. Bu yüzden cami mimarisinin geleneksel evlere olan benzerlikleri kırsal mimariye has özelliktir. Şeyhler Köyü Cami malzeme, teknik ve plan özellikleri belirgin şekilde yöresel özellikler barındırmaktadır.

Cami köy meydanında kurulmuş cepheleleri tamamen açık alan içerisinde. Eski fotoğraflardan caminin yığma taş bahçe duvarı ile çevrili olduğu, batı cephesine bitişik yolun dar olduğu anlaşılmaktadır (**Görsel 21**). Caminin kalın taş duvarların büyük bölümü (55 santimetre) iç mekânda harimi dört yönde çevreleyen mahfil katının tabanını oluşturmaktadır. Böylece mahfil katının taşıyıcı sistemi için pratik bir çözüm sağlamıştır. Cami duvarları içten ve dıştan yöreye özgü kendirli kireç sıva ile sıvalıdır. Amasya Yalıboyu evlerinde de kullanılan yöresel bir malzemedir (Karacalı, 2021; 19).

Caminin son cemaat yeri, kare kesitli ahşap direklerle taşınan açık revaklı şekilde düzenlenmiştir. Ahşap direkler arası süs kemerleri ile oldukça estetik bir görünüm kazandırmıştır. Bu süs kemerlerinin benzerlerine başka camilerde rastlanmamıştır. Fakat Geleneksel evlerin balkon kemerleri ile oldukça benzer şekilde kullanımları vardır. Amasya Yalıboyu evi, Mudurnu Haytalar Konağı balkon kemeri ile Akdağmaden eski Askerlik Şubesi giriş eyvan kemeri örnek gösterilebilir (**Tablo 2**, Balalı,2007;

156,157). Bu örnekler özellikle taşrada, sivil mimari ile dini mimarinin birbirlerine olan etkilerini göstermektedir.

Caminin son cemaat yerinin ahşap korkuluklarla çevrili olduğu sonradan bu korkulukların kaldırıldığı söylenmektedir (A. Demir, kişisel görüşme, 02.06.2020). Caminin 1992 yılında çekilen fotoğrafından son cemaat yerindeki özgün ahşap korkulukların harimde bulunan korkuluklarla benzer şekilde yapıldığı anlaşılmaktadır (**Görsel 14,21**).

Caminin mahfil katı en özgün yapı elemanlarından birisidir. Mahfil, harimi dört yönden çevreleyen asma kat şeklindedir (**Görsel 18,19,20**). Benzeri Amasya/Merkez Akyazı Köyü Cami mahfilinde vardır. Fakat Akyazı Köyü Cami 2000 yılında onarım geçirmiş, özgün kısımları zarar görmüştür (**Tablo 2**, Korkmaz, 2016: 515,516). Bu iki cami dışında mihrap duvarı üzerinde mahfil katının olduğu örneğe rastlanmamıştır. Bu haliyle cami ender özellik taşıdığı söylenebilir. Mihrap duvarındaki mahfil katının hangi amaçla yapıldığını tespit edemedik. İşlevsellikten çok teknik ve estetik gayelerle yapıldığı söylenebilir. Caminin mahfilinden tavan göbeğine doğru kademeli olarak yükselen göze hoş gelen mimarisi ve ahşap işçiliği burayı yapan sanatçının amacını göstermektedir.

Caminin ağaç minaresi son derece özgündür. Ağaç direkli, silindirik gövdelidir. Tamamen ağaçtan yapılmış olup farklı geleneksel teknikler kullanılmıştır. Bu tekniklerden birisi de minarenin dış kaplama tahtalarında uygulanmıştır. Bu teknikte, yan yana dizilen tahtalar dıştan demir bilezikler ile sıkıştırılmıştır. Tahtaların birleşim yerleri su aldıkça şişer ve boşluklar kapanır. Böylece içeriye su geçirmez (Çeçen ve Yeni, 2015; 72-73).

Anadolu'da cami minarelerinin işlevi 20. yüzyıla birlikte sona ermeye başlamış ve minareler bakımsız kalmıştır. Böylece Şeyhler Köyü eski camisinde olduğu gibi bakımsızlıktan zarar görmüş ve 1950'li yıllarda dıştan teneke ile kaplanmıştır (M. Demir, kişisel görüşme, 02.06.2020). Ağaç minarelerin korunması için benzer sac kaplamaları 1950-70 arası Anadolu'nun farklı yerlerinde yaygın olarak görmekteyiz (**Tablo 2**, Atak, 2016, Korkmaz, 2017). Merzifon Hacı Hasan Cami, İskilip Örübağ Köyü Cami, Boyabat Kaya Cami, Zile Beyazid Cami ağaç minareleri de sonradan teneke ile kaplanmıştır. Teneke kaplamalar özgün malzeme ve tekniğin gizlenmesine neden olmuştur.

Minarenin günümüzde mevcut olmayan şerefe korkuluğunda oyma tekniği ile yapılmış bezemeleri üç sıra halindedir. Ortada altı kollu yıldız motifi, üstte ve altta geometrik süslemeler görülmektedir (**Görsel 15**). Benzer ağaç minareler Anadolu başta olmak üzere Anadolu'da küçük şehir ve kırsal alanlarda son 200 yıllık süreç içerisinde yaygın kullanıma sahiptir. Son yıllarda çok sayıda ağaç cami minaresi bakımsızlıklardan dolayı yok olmuştur.

Camide bulunan kalem işi süslemeler sonradan yapılmıştır. Mihrap alınlığında bulunan ayetin sonundaki yazıdan süslemeyi yapan hattatın Mehmed olduğu ve süslemeleri Rumi 1400 (Rumi 1984) tarihinde yaptığı anlaşılır. 20. yüzyılda yapılan cami boyamalarında eski (rumi) tarih yazma geleneğinin benzer örneklerini Çorum/İskilip Örübağ köyü cami (Rumi 1379/Miladi1963), Çoruma/Mecitözü Alören köyü (Rumi 1358/ Miladi1942) camisinde de görmekteyiz (Çerkez, 2019;499). Yakın bölgedeki

benzer örneklerine bakıldığında süslemeyi yapan sanatçının miladi tarihten 584 rakamını çıkararak rumi tarihi duvara işlediği görülmektedir.

Süslemelerde cami tezyinatında çok kullanılan “Allah Muhammed lafzı” ve “Dört Halife”nin yazılı olduğu yuvarlak madalyonlar ve Kuran-ı Kerim’den ayetlerdir. Ayrıca pencere kenarlarında barok etkiyle yapılan kıvrık dal yaprak ve çiçek kompozisyonları bulunmaktadır. Bu süslemeler tarihi değeri olmasa da yerel ustalar tarafından yapılmış halk sanatının ender örneklerini yansıtmaktadır. 19. yüzyılda yaygınlaşan barok karakterli süsleme anlayışının kırsal mimariye geç tarihli yansımalarıdır.

Caminin sanat tarihi açısından en güzel yerlerinden birisi de tavan süslemesidir. İki kat bindirmeli tekne tavan içerisine güneş motifi işlenmiştir. Amasya camilerinde Akyazı Köyü Cami, Köprübaşı Cami, Büyük Kızılca Köyü İstasyon Cami tavanı dikdörtgen iki kat bindirme biçimindedir (Korkmaz, 2016; Korkmaz, 2020). Türk sanatında kare alanı dairesel bir şekilde vurgulamak 19. ve 20 yüzyılda yaygın bir geleneğin devamıdır (Kuban, 1995:220). Benzer şekilde Amasya/Merkez merkez Akyazı Köyü Cami ve Karakise Köyü Cami bindirmeli tavadaki güneş motifi benzerlik göstermektedir (**Tablo 2**, Korkmaz, 2016: 465,516). Türk sanatında ahşap yapılarda cami ve ev mimarisinde çok sık rastlanan bir kompozisyonudur (Arslan ve Pınar, 2005; 12,13,36,38,40,57).

Sonuç ve Öneriler

Şeyhler Köyü eski cami Anadolu’da Selçuklular dönemi ile başlayan ahşap direkli ve tavanlı cami geleneğinin devamıdır. Ağacın kolay bulunması, işlenmesi ve taşınması mimaride tercih edilmesinde önemli etkenlerdir. Ağacın hafiflik ve esneklik özelliği bol çıkmalı, hareketli mekân elemanlarının yaratıcısı olmuştur. Şeyhler Köyü eski caminin son cemaat yeri ve mahfil katında olduğu gibi yeni özgün tasarımların da ana malzemesi konumundadır. Ayrıca cami yerel bir üslubu yansıtmaları açısından değerli birer kaynaktır. Mahfil ve son cemaat yeri tasarımları ile benzerlerinden ayrışmakta ve cami mimarisine yeni yorumlar kazandırmaktadır. Tavan göbeği, son cemaat yerindeki süs kemerleri, kendirli kireç sıva eski evlerden esinlendiğinin göstergesidir.

Cami günümüzde kullanımı “Köy Tüzel Kişiliği”ne ait taşınmaz kültür varlığıdır. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 15.02.1992 gün ve 2398 sayılı karar ile tescillenmiştir. Ayrıca Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu’nun 28.02.2020 gün ve 6901 sayılı karar ile ‘1. grup taşınmaz kültür varlığı’ olarak gruplandırılmıştır. Bakımsızlıktan ve bilinçsizlikten yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Caminin korunması için kullanılması, cami ya da başka bir işlev verilmesi zorunluluktur. Köyde yaşayan kullanıcılarına mimari miras ve koruma bilincinin aktarılması ile korumanın sürekliliğini sağlayacaktır. Caminin olası bir restorasyon sürecinde özgün durumunun korunması için alınması gereken önlemler şunlardır;

- Cami çevre sınırı belirlenmeli, yığma taş duvar ile çevrelenmelidir.
- Cami beden duvarlarına sonradan eklenen çimento sıvanın kaldırılmalı ve özgün kendirli kireç sıvanın ortaya çıkarılmalıdır.
- Son cemaat yeri süs kemerlerin altındaki damlalıkların eksik olanları özgünlüğünü korumuş olanlardan yola çıkılarak tamamlanmalıdır.

- Son cemaat yerinin zeminindeki çimento esanslı betonun (muhtes) kaldırılıp özgün tabanın ortaya çıkarılmalı ve son cemaat yerini çevreleyen ahşap korkulukları özgün haliyle yerleştirilmelidir.
- Minarenin ahşap elemanlarının yenilenerek üzerindeki metal teneke ve şerefe zeminindeki betonun kaldırılması sonucu özgün malzeme ve teknik korunmuş olacaktır.
- Minarenin özgün şerefe korkulukları eski fotoğraflara bakılarak tekrar yapılmalıdır
- 1984 yılında camiye eklenen kalem işi süslemelerin 19. yüzyılda yaygınlaşan barok karakterli süsleme anlayışı kırsal mimariye yansımalarının geç tarihli örnekleri olduğu düşünülerek, süslemelerin mevcut haliyle korunması sağlanmalıdır.
- Caminin harim bölümünde tahribata uğrayan ahşap bölümlerin (minber, mahfil, döşeme, vaaz kürsüsü, korkuluk vs) eski fotoğraflarından yararlanılarak eksik olanlar bütünlümlenmeli, tamamen yok edilenler yeniden yapılmalıdır.

Çıkar Çatışması Beyanı

“Amasya Şeyhler (Şihlar) Köyü Eski Ahşap Cami ve Süslemeleri ” başlıklı makalemin herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur.

Kaynakça

- Arslan, C. ve Pınar, M. (2015). Nevşehir Cami ve Mescit Mihraplarında Bezeme Anlayışı. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 38(2015/1), 83-108. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/219673>
- Arslan, H. (2005). *Osmanlı Mimarisinde Ahşap Tavan Göbekleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi
- Atak, E. (2016). Tokat Yöresindeki Ahşap Minareli Camiler. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, (37), 240-277. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/263883>
- Balalı, M. (2007). *Mudurnu'nun Fiziksel ve Tarihsel Dokusu, Sivil ve Anıtsal Mimarlık Örnekleri Çevresel Analiz ve Koruma Önerileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi
- Batır, E. (2014). *Amasya Dini Yapılarında Malzeme Kullanımı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi
- Çetin, Y., Yeni, Ö. (2015). Kastamonu/Daday'da Son Demlerini Yaşayan Geleneksel Bir Zanaat: Külekçilik Zanaatı. *The Journal of Academic Social Science Studies*, (33), 69-78. DOI : 10.9761/JASSS2777
- Genç, S. (2020). XIX. Yüzyılda Veray Kazasının Nüfusu ve Ekonomik Yapısı. *19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 79-104. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/19maysbd/issue/55923/728855>
- Karacalı, A., O. (2021). Amasya Yalıboyu Evlerinin Mimari Özellikleri Üzerine Bir Değerlendirme ve Bir Öneri. *International Journal of Interdisciplinary and Intercultural Art*, 6(13), 15-25. <https://doi.org/10.29228/ijia.165>

- Kemaloğlu, Z. (2016). *Amasya Mihrabları Amasya Merkez ve İlçelerinde Bulunan Cami ve Mescitlerdeki Mihrablar* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi
- Kemaloğlu, Z. (2021). Merzifon Cami ve Mescit Mihraplarında Tezyinat Unsurları. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 8(4), 1853-1883. <https://doi.org/10.46868/atdd.176>
- Koçyiğit, F. (2019). Amasya'da Ahşap Tavanlı İki Cami Örneği: Şıhlar ve Kızılkışlacık Köyü Camileri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 1641-1658. DOI: 10.33206/mjss.522073
- Korkmaz, N. (2016). *Amasya Camilerinde Ahşap Bindirme Tavan* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi
- Korkmaz, N. (2017). Amasya Taşova İlçesi Özbaraklı Köyü Camileri. *Türk İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(13), 385-408. DOI: 10.16989/TIDSAD.1353
- Korkmaz, N. (2020). Amasya Merkez Büyük Kızılca Köyü İstasyon Cami. *Karadeniz Araştırmaları Merkezi*, 17(67), 693-713. DOI: 10.12787/KARAM1602
- Koşan, D. (2019). *İskilip Şehri Ev Mimarisi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi
- Kuban, D. (1995). *Türk "Hayat"lı Evi*. İstanbul. Eren Yayıncılık.
- Taştan, B. (2019). *Amasya İli Göynücek İlçesi Türk Halk İnanış ve Uygulamaları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi
- Türkiye İstatistik Kurumu (2021). *Amasya Göynücek Şıhlar Köyü Yıllara Göre Nüfus Verileri*, Erişim Adresi: <https://www.nufusune.com/goynucek-ilce-nufusu-amasya>

Extended Abstract

Şeyhler Village is connected to the Göynücek district of Amasya province. The village, located on the Amasya-Çorum highway, stays on 43 km south-west of Amasya city center and 8 km north-east of Göynücek town centre. It is built on a flat land in the Çekerek River valley. There is no inscription of the old mosque in Şeyhler Village. Therefore, the date of construction is unknown. In some sources, the date of construction is stated as 1924. But it's not based on documentation. Considering what the villagers heard from their elders, it is likely that it was built at the beginning of the 20th century. It can be said that the mahfil floor and ceiling core of Amasya/Centre Akyazı Village Mosque (1890), which wrap around the mihrab in all directions, are as similar to the Şeyhler Mosque as if they were made by the same master. Therefore, it is highly probable that it was built between 1890 and 1900. In this study, besides the architectural features of the Şeyhler Village Mosque, the similarities and differences were emphasized by comparing it with the tree mosque traditions in different regions of Anatolia, especially in the surrounding provinces. In addition, protection proposals have been developed in order to determine the original condition of the mosque against the damage done in recent years and to purify it from the non-original additions added later.

The effects of the architectural understanding, which was dominant in the capital and big cities in Anatolia, reached smaller cities and even villages over time, affecting the architectural design and applications. On the other hand, rural architecture has maintained its unique characteristics for a long time, depending on its traditions. It used the materials and technical possibilities it was accustomed to and easily obtained in different types of structures such as mosques, houses and schools. Therefore, the similarities of mosque architecture with traditional houses are unique to rural architecture. The material, technique and plan features of the Şeyhler Village Mosque have distinctively local characteristics. The walls of the mosque were plastered internally and externally with local hemp lime plaster. This plaster technique was a local technique used in Amasya Yahboyu houses. The narthex of the mosque was arranged with an open portico supported by square-section wooden poles.

The tree gave a very aesthetic appearance with ornamental arches between the poles. Similar to these ornamental arches have not been found in other mosques. However, traditional houses have very similar usages with balcony arches. Amasya Yahboyu House, Mudurnu Haytalar Mansion balcony arch and Akdağmaden old Military Office entrance iwan arch can be given as examples. These examples show the effects of civil architecture and religious architecture on each other, especially in the countryside.

The sanctuary of the mosque has a square plan. The sink is covered with a ceiling. Most of the wooden structural elements are not available. The mahfil floor of the mosque is one of the most original building elements. The mahfilis in the form of a mezzanine floor surrounding the sanctuary from four directions. There is a similar one in Amasya/Centre Akyazı Village Mosqu mahfil. However, Akyazı Village Mosque was repaired in 2000 and its original parts were damaged. Except for these two mosques, no example of a mahfil floor was found on the mihrab wall. In this state, it can be said that the mosque has a rare feature. We could not determine for what purpose the mahfil floor on the mihrab wall was built. It can be said that it was made for technical and aesthetic purposes rather than functionality. The pleasing architecture and woodworking gradually rising from the mahfil of the mosque to the ceiling core show the purpose of the artist who built this place.

The tree minaret of the mosque is extremely unique. It has a wooden pole and a cylindrical body. It was completely made of wood and different traditional techniques were used. One of these techniques was applied on the outer covering boards of the minaret. In this technique, which is also used in old churn and water bowls, the boards lined up side by side are compressed with iron bracelets from the outside. As the joints of the boards absorb water, they swell and the gaps are closed. So it becomes waterproof. The decorations include round medallions with the words "Allah Muhammad" and "Four Caliphs", which are widely used in mosque decorations, and inscriptions from the Qur'an. In addition, there are curly branch, leaf and flower compositions made with a baroque effect on the windowsills. Although these decorations don't have any historical value, they reflect rare examples of folk art made by local masters. They are the late reflections of the baroque ornamental understanding, which became widespread on rural architecture in the 19th century.

The old mosque of Şeyhler Village is the continuation of the wooden pole and ceiling mosque tradition that started with the Seljuk period in Anatolia. The easy finding, processing and transportation of the tree are important factors in its preference in architecture. The lightness and flexibility feature of the tree has been the creator of movable space elements. Wood has been the main material of the new original designs as well as the narthex and the mahfil floor of the old mosque in Şeyhler Village. Şeyhler Village Mosque is a valuable resource in terms of reflecting a local style. It is seen that it differs from its counterparts with the designs of the gathering place and the narthex. The ceiling core, the ornamental arches in the narthex, and the lime plaster with hemp are indicative of their inspiration from old houses.

Tablo ve Görseller

Tablo 1. Şeyhler Köyü Cami Süsleme

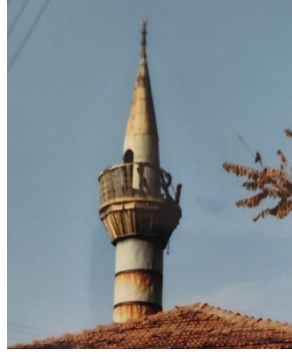

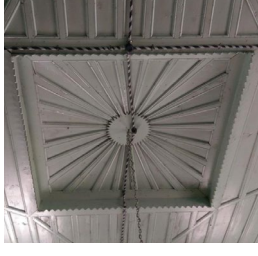

Süsleme	Bulunduğu Yer	Arapça	Türkçe
	Son cemaat yeri	Bismillahirrahmanirahim	Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla
	Mihrap	Fevelli vecheke şatra'l-mescidi'l-harâm	Yüzünü mescid-i harama çevir

	İkinci kat mihrap duvarı	La İlahe İllallah	Allah'tan başka ilah yoktur
	İkinci kat mihrap duvarı	Muhammeden Resulullah	Muhammed Allah'ın Rasuludur
	İkinci kat mihrap duvarı	Allah Celle Celâluhû	Onun şanı ne yüce
	İkinci kat mihrap duvarı	Muhammed Aleyhi's-Selam	Allah'ın selamı üzerine olsun
	İkinci kat batı duvarı	Hasan Radiyallahu anh	Allah ondan razı olsun
	Batı duvarı ikinci kat	Osman Radiyallahu anh	Allah ondan razı olsun
	İkinci kat batı duvarı	Ebubekir Radiyallahu anh	Allah ondan razı olsun
	İkinci kat doğu duvarı	Ömerü'l-Faruk Radiyallahu anh	Allah ondan razı olsun
	İkinci kat doğu duvarı	Ali Radiyallahu anh	Allah ondan razı olsun
	İkinci kat doğu duvarı	Hüseyin Radiyallahu anh	Allah ondan razı olsun

Tablo 2. Karşılaştırma

Şeyhler Köyü Cami	Benzer Örnek	Benzer Örnek	Benzer Örnek
			
Şeyhler Cami son cemaat yeri süs kemeri	Amasya Yahıboyu'nda bir ev	Yozgat/Akdağmaden Askerlik Şubesi, 20yy.başı	

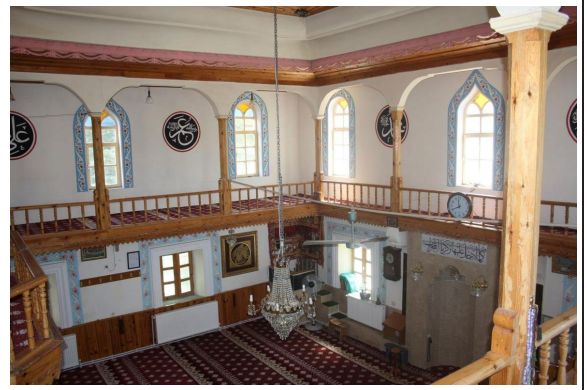

			MudurnuHaytalar Konağı,1880 (Balah,2007;156,157)
			
Şeyhler Cami minaresi	Boyabat Kaya Cami Minaresi, Hicri 1192	Merzifon Dobak Cami minaresi, 1863	Çorum Çakır Cami minaresi, 1950
			
Şeyhler Cami tavan göbeği	Amasya/Merkez Akyazı Köyü Cami, 1890 (Korkmaz,2016;516)	Amasya/ Karakise Köyü Cami, 1957 (Korkmaz, 2016;465)	Çorum/İskilip'te sofa tavanı, 20. yüzyıl başı (Koşan, 2019;124)
			
Şeyhler Cami mihrabı	Merzifon Akkaş Cami Mihrabı (Kemaloğlu,2016)	Ürgüp Espelli Cami mihrabı (Arslan ve Pınar, 2015)	Yozgat İstanbulluoğlu Mescidi mihrabı (Kemaloğlu, 2021)
Şeyhler Köyü Cami		Benzer Örnek	

Şeyhler Cami harimi dört yönde çevreleyen mahfil

Merkez Akyazı Köyü Cami harimi dört yönde çevreleyen mahfil, 1890 (Kaynak: Korkmaz, 2016; 515)

Şeyhler Köyü eski cami son cemaat yeri 'Besmele' yazısı (Rumi 1400/Miladi 1984)

Şeyhler Köyü yeni cami son cemaat yeri 'Besmele' yazısı , 1984

Şeyhler Köyü cami mihrap alınlığı

Çorum/İskilip Çatkara Köyü Cami mihrap alınlığı, 1961 (Mustafa Köle Arşivi)

Görseller

Görsel 1. Şeyhler Cami kuzey cephesi

Görsel 2. Şeyhler Cami batı cephesi

Görsel 3. Şeyhler Cami son cemaat yeri detay

Görsel 4. Şeyhler Cami pencere örnekleri

Görsel 5. Şeyhler Cami giriş kapısı

Görsel 6. Şeyhler Cami minare

Görsel 7. Şeyhler Cami harim güney duvarı

Görsel 8. H Şeyhler Cami harim kuzey duvarı

Görsel 9. Şeyhler Cami minare detayı

Görsel 10. Şeyhler Cami mihrap

Görsel 11. Mihrap duvarı kalem işi örnekleri

Görsel 12. Şeyhler Cami kalem işi örnekleri

Görsel 13. Şeyhler Cami harim tavan göbeği

Görsel 14. Şeyhler Cami kuzey cephesi
(Koçyiğit, 2019;1643)

Görsel 15. Şeyhler Cami minare tahribat öncesi
(Samsun Koruma Bölge Kurulu arşivi)

Görsel 16. Şeyhler Cami Mihrap duvarı
(Korkmaz, 2016; 491)

Görsel 17 Şeyhler Cami minber
(Korkmaz, 2016; 493)

Görsel 18. Şeyhler Cami mahfil
(Korkmaz, 2016; 489)

Görsel 19. Şeyhler Cami mahfil
(Koçyiğit, 2019;1644)

Görsel 20. Şeyhler Cami mahfil
(Korkmaz, 2016; 493)

Görsel 21. Şeyhler Cami kuzey cephesi,1992
(Samsun Koruma Bölge Kurulu arşivi)